

## Αρχική σελίδα>Προσφυγή στη δικαιοσύνη>Νομικά συστήματα - ευρωπαϊκά και εθνικά>Εθνικά τακτικά δικαστήρια

### Εθνικά τακτικά δικαστήρια

Η παρούσα ενότητα παρέχει πληροφορίες σχετικά με την οργάνωση των τακτικών δικαστηρίων στην Πορτογαλία.

#### Οργάνωση των τακτικών δικαστηρίων

Πέραν του Συνταγματικού Δικαστηρίου (Tribunal Constitucional) που έχει ειδική αρμοδιότητα να αποφαινεται επί ζητημάτων συνταγματικού δικαίου, υπάρχουν στην Πορτογαλία οι ακόλουθες κατηγορίες δικαστηρίων:

Το Ανώτατο Δικαστήριο (Supremo Tribunal de Justiça) και τα τακτικά πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια δικαστήρια

Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Supremo Tribunal Administrativo) και τα λοιπά διοικητικά και φορολογικά δικαστήρια

Το Ελεγκτικό Συνέδριο (Tribunal de Contas).

Προβλέπονται επίσης δικαστήρια ναυτικών διαφορών καθώς και διαιτητικά δικαστήρια και ειρηνοδικεία.

Ο νόμος προβλέπει τις περιπτώσεις και τον τρόπο με τον οποίο τα προαναφερθέντα δικαστήρια μπορούν να αποτελέσουν, χωριστά ή από κοινού, δικαστήρια επίλυσης συγκρούσεων δικαιοδοσίας (tribunais de conflitos).

Με την επιφύλαξη των διατάξεων για τα στρατοδικεία (tribunais militares), τα οποία μπορούν να συσταθούν σε περίοδο πολέμου, απαγορεύεται η σύσταση δικαστηρίων με αποκλειστική αρμοδιότητα για την εκδίκαση ορισμένων κατηγοριών εγκλημάτων.

#### Δικαστήρια γενικής δικαιοδοσίας

##### Ανώτατο Δικαστήριο

Το Ανώτατο Δικαστήριο είναι το ιεραρχικά ανώτατο όργανο των τακτικών δικαστηρίων, με την επιφύλαξη της αρμοδιότητας του Συνταγματικού Δικαστηρίου. Περιλαμβάνει ειδικά πολιτικά και ποινικά τμήματα και τμήματα ασφαλιστικών και εργατικών υποθέσεων.

Η έδρα του βρίσκεται στη Λισαβόνα και η αρμοδιότητά του εκτείνεται σε ολόκληρη την επικράτεια της Πορτογαλίας.

Το Ανώτατο Δικαστήριο συνεδριάζει υπό τη διεύθυνση προέδρου, σε ολομέλεια (στην οποία συμμετέχουν όλοι οι δικαστές των επιμέρους τμημάτων), σε ολομέλειες ειδικών τμημάτων ή σε τμήματα.

Με την εξαίρεση των περιπτώσεων που προβλέπονται από τον νόμο, το Ανώτατο Δικαστήριο επιλαμβάνεται μόνο νομικών ζητημάτων.

##### Εφετεία (Tribunais da Relação)

Τα εφετεία είναι κατά κανόνα δευτεροβάθμια δικαστήρια.

Επί του παρόντος λειτουργούν εφετεία στη Λισαβόνα, στο Πόρτο, στην Κοϊμπρα, στην Έβορα και στο Γκιμαράες. Λειτουργούν υπό τη διεύθυνση προέδρου, σε ολομέλεια ή σε τμήματα.

Τα εφετεία περιλαμβάνουν πολιτικά και ποινικά τμήματα, τμήματα ασφαλιστικών και εργατικών υποθέσεων, τμήματα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλικών, τμήματα εμπορικών υποθέσεων, τμήματα διανοητικής ιδιοκτησίας και τμήματα ανταγωνισμού, ρυθμιστικών ζητημάτων και εμποτείας. Ωστόσο, η ύπαρξη τμημάτων ασφαλιστικών και εργατικών υποθέσεων, οικογενειακών υποθέσεων και ανηλικών, εμπορικών υποθέσεων, διανοητικής ιδιοκτησίας και ανταγωνισμού, ρυθμιστικών ζητημάτων και εμποτείας εξαρτάται από τον όγκο ή την πολυπλοκότητα των υπηρεσιών που απαιτούνται· ιδρύονται κατόπιν απόφασης του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, μετά από πρόταση του προέδρου του οικείου εφετείου.

##### Πρωτοβάθμια δικαστήρια (Tribunais judiciais de 1ª instância)

Τα πρωτοβάθμια δικαστήρια είναι, κατά κανόνα, τα περιφερειακά πρωτοδικεία (tribunais de comarca). Τα εν λόγω δικαστήρια είναι αρμόδια για την προπαρασκευή και την εκδίκαση των υποθέσεων που δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα άλλων δικαστηρίων. Τα περιφερειακά πρωτοδικεία έχουν γενική και ειδική αρμοδιότητα.

Τα περιφερειακά πρωτοδικεία διαιρούνται σε τμήματα, που μπορεί να έχουν ειδική ή γενική αρμοδιότητα ή να είναι τμήματα διεκπεραίωσης (juízos de proximidade). Η ονομασία τους αντιστοιχεί στην αρμοδιότητά τους και τον δήμο στον οποίο βρίσκονται.

Μπορούν να συστήνονται τα ακόλουθα τμήματα ειδικής αρμοδιότητας:

κεντρικό πολιτικό τμήμα·

τοπικό πολιτικό τμήμα·

κεντρικό ποινικό τμήμα·

τοπικό ποινικό τμήμα·

τοπικό τμήμα πταισμάτων·

ανακριτικό τμήμα·

τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλικών·

εργατικό τμήμα·

εμπορικό τμήμα·

τμήμα εκτελέσεων.

Τα πρωτοβάθμια δικαστήρια λειτουργούν, ανάλογα με την περίπτωση, ως μονομελή, πολυμελή ή ορκωτά δικαστήρια. Σε κάθε περιφερειακό δικαστήριο υπάρχει πρόεδρος, ο οποίος έχει αρμοδιότητες εκπροσώπησης και διεύθυνσης του δικαστηρίου, διαχείρισης της διαδικασίας, όπως επίσης διοικητικές και λειτουργικές αρμοδιότητες.

Όταν στο ίδιο δικαστήριο ή τμήμα δικαστηρίου ασκούν τα καθήκοντά τους περισσότεροι από πέντε δικαστές, ο πρόεδρος του δικαστηρίου, αφού τους ακούσει, μπορεί να προτείνει στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο τον διορισμό συντονιστή δικαστή, για ένα ή περισσότερα τμήματα, με την πρότερη συναίνεση του ενδιαφερομένου. Υπό την καθοδήγηση του προέδρου του δικαστηρίου, ο συντονιστής δικαστής ασκεί τις εξουσίες που του αναθέτει ο πρόεδρος, με την επιφύλαξη του δικαιώματος διακράτησης του τελεταίου. Έχει επίσης την υποχρέωση να λογοδοτεί για τις πράξεις του όποτε του ζητηθεί από τον πρόεδρο του δικαστηρίου.

##### Διοικητικά και φορολογικά δικαστήρια (Tribunais administrativos e fiscais)

Τα διοικητικά και φορολογικά δικαστήρια επιλαμβάνονται αγωγών και εφέσεων επί διαφορών που απορρέουν από νομικές σχέσεις στο πλαίσιο διοικητικών και φορολογικών υποθέσεων. Τα διοικητικά και φορολογικά δικαστήρια είναι τα ακόλουθα:

Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Supremo Tribunal Administrativo)·

Τα κεντρικά διοικητικά δικαστήρια (tribunais centrais administrativos)·

Τα περιφερειακά διοικητικά δικαστήρια (tribunais administrativos de círculo)·

Τα φορολογικά δικαστήρια (tribunais tributários).

## Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο

Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο είναι το ιεραρχικά ανώτατο όργανο των διοικητικών και φορολογικών δικαστηρίων, με την επιφύλαξη της αρμοδιότητας του Συνταγματικού Δικαστηρίου.

Η έδρα του βρίσκεται στη Λισαβόνα και η αρμοδιότητά του εκτείνεται σε ολόκληρη την επικράτεια της Πορτογαλίας.

Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο περιλαμβάνει τμήμα διοικητικών διαφορών και τμήμα φορολογικών διαφορών. Βασική του αρμοδιότητα είναι η εκδίκαση προσφυγών κατά αποφάσεων των κεντρικών διοικητικών δικαστηρίων.

Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο συνεδριάζει υπό τη διεύθυνση προέδρου, επικουρούμενου από τρεις αντιπροέδρους.

Ανάλογα με τη φύση της υπόθεσης, το Δικαστήριο συνεδριάζει σε ολομέλεια, σε ολομέλεια τμήματος ή σε τμήμα. Στην ολομέλεια και στην ολομέλεια τμήματος εξετάζονται μόνο νομικά ζητήματα.

### Κεντρικά Διοικητικά Δικαστήρια

Κατά κανόνα, τα κεντρικά διοικητικά δικαστήρια είναι δευτεροβάθμια διοικητικά δικαστήρια. Επί του παρόντος, υπάρχουν δύο κεντρικά διοικητικά δικαστήρια (του Βορρά και του Νότου).

Βασική τους αρμοδιότητα είναι να εκδικάζουν εφέσεις κατά των αποφάσεων των περιφερειακών διοικητικών δικαστηρίων και των φορολογικών δικαστηρίων. Κάθε κεντρικό διοικητικό δικαστήριο περιλαμβάνει τμήμα διοικητικών διαφορών και τμήμα φορολογικών διαφορών.

Τα κεντρικά διοικητικά δικαστήρια συνεδριάζουν υπό τη διεύθυνση προέδρου επικουρούμενου από δύο αντιπροέδρους.

Τα κεντρικά διοικητικά δικαστήρια είναι δικαστήρια ουσίας και αναίρετικά δικαστήρια.

### Περιφερειακά Διοικητικά Δικαστήρια και Φορολογικά Δικαστήρια

Πρόκειται για πρωτοβάθμια δικαστήρια, κύρια αρμοδιότητα των οποίων είναι η εκδίκαση διαφορών επί διοικητικών και φορολογικών υποθέσεων. Μπορούν να λειτουργούν αυτόνομα και να φέρουν, αντίστοιχα, την ονομασία «περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο» και «φορολογικό δικαστήριο» ή συνενωμένα, και να φέρουν την ονομασία «διοικητικό και φορολογικό δικαστήριο» (tribunal administrativo e fiscal).

Λειτουργούν υπό τη διεύθυνση προέδρου, που ορίζεται από το Ανώτατο Συμβούλιο Διοικητικών και Φορολογικών Δικαστηρίων για πενταετή θητεία.

Κατά κανόνα είναι μονομελή, αλλά ο νόμος προβλέπει ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, η σύνθεσή τους μπορεί να είναι διαφορετική.

### Ειρηνοδικεία

Τα ειρηνοδικεία προσφέρουν εναλλακτικό τρόπο επίλυσης αποκλειστικά για τις πολιτικές διαφορές, σε υποθέσεις η αξία του αντικειμένου των οποίων είναι χαμηλή και σε υποθέσεις που δεν άπτονται του οικογενειακού, του κληρονομικού και του εργατικού δικαίου.

Σύμφωνα με τον νόμο αριθ. 78/2011 της 13ης Ιουλίου 2011, όπως έχει τροποποιηθεί, είναι αρμόδια για την εξέταση και την εκδίκαση αναγνωριστικών αγωγών η αξία του αντικειμένου των οποίων δεν υπερβαίνει αυτήν που εμπίπτει στην αρμοδιότητα των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων (15.000 ευρώ).

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του εν λόγω νόμου, τα ειρηνοδικεία είναι αρμόδια να εξετάζουν και να αποφασίζουν για τα ακόλουθα:

αγωγές εκπλήρωσης παροχής, εκτός από εκείνες που αφορούν την εκπλήρωση χρηματικής παροχής και αφορούν συμβάσεις προσχώρησης

αγωγές για την παράδοση κινητών πραγμάτων·

αγωγές που αφορούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις συνιδιοκτητών όταν η συνέλευση των συνιδιοκτητών δεν έχει καταστήσει υποχρεωτική τη διαιτησία για την επίλυση διαφορών μεταξύ των συνιδιοκτητών ή μεταξύ των συνιδιοκτητών και του διαχειριστή

αγωγές για την επίλυση διαφορών μεταξύ ιδιοκτητών ακινήτων που αφορούν τη δουλεία διόδου και φυσικής διοχέτευσης υδάτων, έργα περιορισμού των υδάτων, κοινές αποχετεύσεις, τάφρους και αύλακες αποστράγγισης, φυτικούς φράκτες· το άνοιγμα παραθύρων, θυρών, βεραντών και παρόμοια έργα την εκπομπή του νερού της στέγης του δεσποζόντος ακινήτου, το φύτεμα δέντρων και θάμνων, την ανέγερση τοίχων και χωρισμάτων

διεκδικητικές αγωγές, αγωγές περί διατάραξης της νομής, αγωγές χρησικτησίας, αγωγές προσκύρωσης και αγωγές διανομής κοινού πράγματος

αγωγές που αφορούν το δικαίωμα χρήσης και διαχείρισης συνιδιοκτησίας, το δικαίωμα επιφανείας, επικαρπίας, χρήσης και οίκησης, και το εμπράγματο δικαίωμα προσωρινής οίκησης·

αγωγές που αφορούν αστικές μισθώσεις, εκτός από τις αγωγές απόδοσης του μισθίου·

αγωγές που αφορούν τη συμβατική και την εξωσυμβατική αστική ευθύνη

αγωγές αθέτησης συμβατικής υποχρέωσης, με την εξαίρεση συμβάσεων εργασίας και συμβάσεων αγροτικής μίσθωσης·

αγωγές που αφορούν τη γενική εξασφάλιση των υποχρεώσεων.

Τα ειρηνοδικεία επιλαμβάνονται επίσης αγωγών αποζημίωσης, όταν δεν έχει υποβληθεί έγκληση ή όταν αυτή έχει ανακληθεί, οι οποίες απορρέουν από:

απλή σωματική βλάβη

σωματική βλάβη από αμέλεια·

δυσφήμιση

εξύβριση·

απλή κλοπή (furto simples)·

απλή βλάβη (dano simples)·

αλλοίωση οροσήμεν·

απάτη με σκοπό την απόκτηση τροφίμων, ποτών ή υπηρεσιών.

Σύμφωνα με το άρθρο 16, σε κάθε ειρηνοδικείο υπάρχει υπηρεσία διαμεσολάβησης η οποία παρέχει σε κάθε ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα διαμεσολάβησης ως τρόπο εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, ο στόχος της οποίας είναι να δοθεί η δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς σε προκαταρκτικό στάδιο με συμφωνία των διαδίκων. Η υπηρεσία αυτή είναι αρμόδια για τη διαμεσολάβηση σε οποιαδήποτε διαφορά μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω διαδικασία, ακόμα και αν η εν λόγω διαφορά δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα του ειρηνοδικείου.

Τελευταία επικαιροποίηση: 13/09/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.